

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ ชมรมพุทธศาสน์ วังพญาไท ได้กราบเรียน
เชิญท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธ
ศาสนา และคณะวิทยากรไปสนทนาธรรม ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๑๐ อาคารเฉลิมพระ
เกียรติฯ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ถนนราชวิถี กรุงเทพมหานคร เนื่องในโอกาสวันแม่
แห่งชาติ ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.

เป็นกุศลจิตและกุศลศรัทธาของ
ชาวชมรมพุทธศาสตร์ วังปญฺญาไท โดย
การนำของท่านพลโท นายแพทย์
กฤษฎา ดวงอุไร ผู้อำนวยการศูนย์
การแพทย์พระมงกุฎเกล้า ประธาน
ชมรมพุทธศาสตร์ วังปญฺญาไท ได้จัดให้มี
การสนทนาธรรมในวันสำคัญๆ ต่างๆ
เสมอมาหลายปีแล้ว กราบอนุโมทนา
ครับ

อันดับต่อไป ข้าพเจ้าขอให้ความ
การสนทนาบางตอนในวันนั้นมาฝากให้
ทุกๆ ท่านได้พิจารณา สำหรับข้าพเจ้า
เอง ได้รับประโยชน์มากจากการถอด
ข้อความการสนทนา และชอบอ่าน
ข้อความที่ได้นำลงกระทู้อย่างซ้ำๆ ทั้ง
ในขณะที่ทำ และหลังจากที่โพสต์กระทู้
ไปแล้ว ข้าไปข้ามาหลายรอบมาก
"ทุกคำ" มีค่าและมีความหมายแก่การ
ศึกษาและพิจารณาอย่างซ้ำๆ ทีละคำ
เพื่อความเข้าใจจริงๆ ตามที่ท่าน
อาจารย์ได้ปรารภไว้บ่อยๆ ครับ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ

ท่านอาจารย์ :

ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่าน ที่เห็นประโยชน์ของ
การที่จะได้เข้าใจธรรมะ ซึ่งยากที่จะเข้าใจได้แต่ก็
สามารถที่จะ ค่อยๆ เข้าใจขึ้น ทีละเล็กทีละน้อย เพราะ
เหตุว่า เป็นพระธรรมที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
ตรัสรู้ ไม่ได้ แต่ว่า เป็นความจริง ซึ่งอาศัยความเข้าใจ
ทีละเล็กทีละน้อย ค่อยๆ สะสมไป ก็จะทำให้สามารถ
เข้าใจ วาจาสิทธิ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ได้ทรงแสดง
เป็นมรดกแก่พุทธศาสนิกชน ที่ได้สะสมบุญไว้แต่ปาง
ก่อน ที่มีโอกาสจะได้ฟัง "คำ" ที่สองถึง สิ่งที่มีจริงๆ
ในขณะนี้

...ถ้าไม่มีพระผู้มีพระภาคฯ ทรงตรัสรู้ ก็ถูกฉาบทาไว้ด้วยความมืดเหมือนอยู่ในความมืดมิด ไม่สามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏ ตามความเป็นจริงได้ เพราะฉะนั้น ผู้ที่รู้จักพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อ "เริ่มเข้าใจ" สิ่งที่กำลังมีในขณะนี้ ค่อยๆ เข้าใจขึ้น ก็จะเป็นความลึกซึ้ง และพระมหากรุณาคุณที่ทรงแสดงพระธรรม ให้เรามีโอกาสได้เข้าใจ...

...ฟังธรรมะแล้ว เข้าใจจริงๆ "ทีละคำ" ตามลำดับ คือ ถ้า
คำแรก ไม่เข้าใจ แล้วจะไปเข้าใจ คำหลังๆ ได้อย่างไร?
แม้แต่ตามลำดับที่ทรงแสดงว่า ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ
หมายความว่า ปริยัติ คือ ฟัง พระพุทธพจน์ และต้องรู้ด้วย
ว่า เป็นพระพุทธพจน์ ไม่ใช่เป็นอื่น เพราะถ้ากล่าวเรื่องอื่น
ก็จะไม่กล่าวถึง สิ่งที่กำลังมีจริงๆ ในขณะนี้ เพราะบุคคล
นั้น ไม่รู้ เพราะฉะนั้น ใครก็ตาม ที่พูดเรื่องอะไรก็ตาม แต่
ไม่พูดให้เข้าใจความจริง ของสิ่งที่กำลังมี ในขณะนี้ ไม่ใช่
พระพุทธพจน์...

...พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ความจริง และ
ความจริงเดี๋ยวนี้ ก็คือ สิ่งที่กำลังมีจริง เดี่ยวนี้ การศึกษา
ตามลำดับคือ แต่ละคำเฝินไม่ได้เลย แม้แต่การที่กล่าวว่า
เคารพพระศาสดา จึงสามารถที่จะดำรงพระศาสนาไว้ได้
แต่ถ้าขาดความเคารพในพระศาสดา พระศาสนาก็ต้อง
อันตรธาน คำว่า ความเคารพ ที่นี้ เคารพทุกคำ เช่น
สัจจะ ความจริง ธรรมะ สิ่งที่มีจริงๆ เพราะเหตุว่า พระผู้มี
พระภาค ในพระไตรปิฎก ไม่ว่าใครจะไปเฝ้าทูลถามก็จะ
ตรัสเรื่อง สิ่งที่กำลังมีจริงๆ ในขณะนั้น...

...ไม่ว่าในขณะนี้ หรือขณะไหนๆ เช่น ขณะนี้ก็มี "เห็น" ถ้าใครไม่พูดเรื่อง "เห็น" ให้เข้าใจ ว่าทำไม? ต้องเข้าใจ "เห็น" แล้วจะให้อ่านใจอะไร? เพราะขณะนี้ กำลังเห็น คนที่ไม่สนใจ ในพระพุทธรูป ก็จะไม่เห็นประโยชน์ว่า "เห็น" ทุกวัน แล้วจะเข้าใจอะไร? ก็ดูเป็นธรรมดา แต่ว่า ถ้าเป็นพระพุทธรูป จะไม่พ้นจากเรื่องของสิ่งที่กำลังมีจริงๆ ในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้น ที่กำลังเห็น ในขณะนี้ "คนอื่น" ไม่ได้กล่าวถึง ให้เข้าใจว่า "เห็น" ขณะนี้ มีจริง เกิดขึ้น จึงเห็น ถ้าเห็นไม่เกิด เห็นไม่ได้ ไม่มีอะไรปรากฏ แต่การที่เห็นขณะนี้ จะเกิดได้ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครเลย นี่เป็นแต่เพียง "หนึ่งขณะ" ในสังสารวัฏฏ์ ในชีวิต ของแต่ละคน ซึ่งมี "เห็น" จริงๆ...

...เพราะฉะนั้น ทั้งหมดนี้ถ้าเราศึกษาธรรมะ ทีละคำ ตามลำดับ เราก็สามารถที่จะเข้าใจได้ว่า "ทุกคำ" เป็น "คำจริง" ที่พูดถึง สิ่งที่มีจริง ให้เข้าใจจริงๆ ว่า "เห็น" ขณะนี้ เกิดขึ้นเห็น แล้วดับไป แล้วไม่กลับมาอีก แค่นี้ ทบทวนว่า จริงหรือเปล่า? เป็นสัจจวาจา หรือเปล่า? เป็น "คำจริง" ที่แสดงถึงสิ่งที่กำลังมี ในขณะนี้ เพราะว่า "เห็น" ไม่ใช่ "ได้ยิน" แล้วก็ไม่ใช่ "คิดนึก" ด้วย แล้วก็ไม่มีเห็นอยู่เรื่อยๆ แต่ไม่เข้าใจว่า "เห็น" เกิดขึ้นเพียง "เห็น" แล้วดับไป จึงไม่ใช่เรา ไม่ใช่สัตว์ บุคคล แต่ว่า เกิดแล้วดับไป จะเป็นใคร หรือ เป็นของใคร ก็ได้...

...เริ่มเข้าใจ ความหมายของคำว่า "อนัตตา" จากการตรัสรู้
 ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามความเป็นจริงของสภาพ
 ธรรมะ ก็รู้ว่า แต่ละสิ่งที่มีในขณะนี้ เกิดขึ้นแล้วดับไป
 อย่างรวดเร็วสุดที่จะประมาณได้ แล้วก็ สืบต่อกันสนิท เร็ว
 มาก จนปรากฏ เหมือนไม่ดับเลย จึงทำให้เข้าใจว่า สิ่ง
 ปรากฏรวมกัน เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งชาวโลก ใช้คำว่า
 "อัตตา" สิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งหมด แม้แต่ทุกคนที่นั่งอยู่ ก็เข้าใจ
 ว่า เป็นคนหนึ่งๆ นั่นก็คือว่า เป็นอัตตา เป็นสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็น
 คน เป็นสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นโต๊ะ เป็นสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นเก้าอี้ เป็น
 สิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นดอกไม้ เป็นสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสัตว์ ล้วนแต่ไม่รู้
 ความจริง ของแต่ละหนึ่ง ซึ่งไม่ได้ปะปนกัน และไม่ได้
 รวมกันเลย...

...เพราะฉะนั้น การรู้ความจริง ไม่ใช่ว่า รู้โดยความคิดรวบๆ แต่ต้องเป็นการเข้าใจความจริงของ สิ่งที่มีจริงๆ แต่ละหนึ่ง โดยละเอียดยิ่ง จึงจะเป็นการเคารพ ในพระพุทธรูปณ์ใน วาจาจะ "แต่ละคำ" เป็นสิ่งซึ่งถ้าศึกษาแล้ว จะปฏิเสธได้ ไหม? ว่าไม่จริง เช่น ในขณะนี้ "เห็น" เกิดขึ้น ใครบังคับ ไม่ได้ แต่ว่า การที่เห็นเกิดแล้วดับไป ไม่มีใครรู้ ต้องอบรม เจริญปัญญา ที่จะค่อยๆ เข้าใจ ตามความจริงว่า ทุกอย่าง เป็นแต่ละหนึ่ง ซึ่งมีปัจจัยเกิดขึ้นแล้วก็บังคับบัญชาไม่ได้ เลย...

...ไม่มีใครสามารถที่จะบังคับให้มีปัญญา เข้าใจลักษณะของสภาพธรรมะ ตรงตามที่ได้ฟัง ทันที แต่ว่ารู้ว่า สามารถที่จะ ค่อยๆ เข้าใจขึ้น แล้วเห็นประโยชน์ว่า การรู้ ต้องเป็นความรู้ สิ่งที่กำลังมี ซึ่งเกิดขึ้นแล้วดับไป จึงสามารถที่จะเข้าใจในความหมายของ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ได้ อนิจจัง คือ สภาพที่ไม่เที่ยง หมายความว่า เกิดขึ้น แล้วก็ดับไป ทุกขัง ลักษณะที่ ไม่เที่ยง ถ้าใครสามารถที่จะ "ประจักษ์" ว่าเพียงเกิดขึ้นแล้วดับไป "แต่ละหนึ่ง" จริงๆ จะมีความสุขไหม? เพราะเหตุว่า ไม่มีอะไรเหลือเลย ตั้งแต่เกิด มาจนถึงขณะนี้ ขณะที่ผ่านไปทั้งหมด ไม่ได้กลับมาอีก และ ไม่เหลือเลย แม้ขณะนี้ ที่หมดไป ก็ไม่ใช่ขณะต่อไป ที่จะเกิดขึ้น...

...เพราะฉะนั้น ไม่มีการถอยกลับ ทุกสิ่งทุกอย่างต้องเป็นไปตามเหตุ ตามปัจจัย เกิดขึ้นแล้ว ก็ไป ไป ไป ตั้งแต่เกิด จนถึง ตาย แล้วก็ยังไป ต่อไปอีก เพราะมีเหตุปัจจัย ที่จะให้

เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น แต่ละคำ ลึกซึ้ง แม้แต่ว่า ขณะนี้ จะ
ได้ยินคำว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็เพียงเป็นการเข้าใจ
ระดับหนึ่ง ซึ่งไม่เคยคิดว่า "เห็น" ขณะนี้ เกิดแล้วดับ ใครคิด
บ้าง? "ได้ยิน" เกิดแล้วดับ ทุกอย่าง เกิดแล้วดับ ไม่มีทางที่
จะ "เพียงฟัง" แล้วจะถึง "การประจักษ์แจ้ง"...

...ด้วยเหตุนี้ พระธรรมคำสอน ก็ต้องเป็นไปตามลำดับ คือ
ปริยัติ ฟังเรื่องราวของสิ่งที่มีจริงๆ และมีความเข้าใจมั่นคง
เคารพในพระปัญญาคุณของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
ว่า ทรงตรัสรู้ความจริง เพื่อให้ละ ความเห็นผิด การยึดถือ
สภาพธรรมะ ว่าเที่ยง ไม่เกิดดับ และอยู่ในอำนาจบังคับ
บัญชา และเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งจะเป็นอย่างนั้นไม่ได้เลย
ไม่ว่าจะเป็นสภาพธรรมะใดๆ ก็ตามที่ปรากฏ เพราะเกิด
เกิดแล้วก็ดับ แล้วก็มีสภาพธรรมะอื่น เกิดต่อ...

...เสียงเมื่อกี้ี้ หหมดไปแล้ว ได้ยินเมื่อกี้ี้ หหมดไปแล้ว คิด
 นึกเมื่อกี้ี้ ก็หหมดไปแล้ว แต่ว่า ไม่มีใครรู้ เพราะฉะนั้น
 การรู้ความจริง จะรู้อื่นไม่ได้ นอกจากรู้ สิ่งที่มีจริง ๆ ใน
 ขณะนี้ แล้วเห็นประโยชน์จริง ๆ ว่า ถ้าไม่รู้จักความจริง ของ
 สิ่งที่มีจริง ในขณะนี้ แล้วจะรู้อะไร? ไม่มีอะไรจะให้รู้เลย
 และความจริงในขณะนี้ ที่แน่นอน ก็คือว่า เกิดขึ้นและดับ
 ไป ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา ถ้ามีความศรัทธา เห็น
 ตามความเป็นจริง ก็จะศึกษาธรรมะต่อไป เป็นผู้ตรง ที่
 จะรู้ว่า สิ่งที่เข้าใจ ไม่ใช่สิ่งอื่น แต่ต้องเป็นสิ่งที่มี ในขณะ
 นี้ ซึ่งสามารถที่จะค่อย ๆ เข้าใจได้...

...เพราะว่า สิ่งอื่น ยังไม่ได้เกิดขึ้น ยังไม่ได้ปรากฏ แล้วจะ
เข้าใจได้อย่างไร? และสิ่งที่หมดไปแล้ว ผ่านไปแล้ว ก็ไม่ได้
กลับมาอีก เพราะฉะนั้น ไม่มีทางที่จะเข้าใจ สิ่งที่ล่วงไป
แล้ว หรือว่าสิ่งที่ยังไม่มาถึง ก็รู้ว่า ปัญญา จริงๆ ก็คือ ไม่
ว่า สิ่งหนึ่งสิ่งใด ปรากฏ สามารถเข้าใจถูก เห็นถูก ตาม
ความเป็นจริงของสิ่งนั้น แต่ไม่ใช่โดย "คิดเอง" และ ไม่ใช่
ว่า "เชื่อคนอื่น" แต่ต้องเป็น "วาจาสะจจะ" ที่กล่าวถึง "ความ
จริง"...

...ต้องไม่ลืมว่า ธรรมะ เป็น ธรรมะ เปลี่ยนไม่ได้ และต้อง
ตรงด้วย ถ้าธรรมะที่เป็นกุศล แล้วจะบอกว่า ธรรมะเป็น
อกุศล ก็คือ ความเข้าใจผิดของคนนั้น แต่จะเปลี่ยนกุศล
ให้เป็นอกุศล ไม่ได้เลย ด้วยเหตุนี้ ปัญญา คือ การเข้าใจถูก
การเห็นชอบ เห็นตรง ตามความเป็นจริง ของสภาพธรรมะ
นั้น เพราะฉะนั้น ใช้คำว่า กตัญญู หมายความว่า รู้คุณ คือ
ต้องรู้ความดีว่า ความดี เป็น ความดี ไม่ใช่ไปเห็นความดี
เป็นความชั่ว หรือ เข้าใจว่า ความชั่ว เป็นความดี กตัญญู
ก็คือ ตรง เป็นผู้ที่รู้คุณ...

...ถ้าจะคิดถึงวันแม่ วันนั้น แม่เจ็บมาก กว่าที่เราจะมีชีวิตได้ แล้วสามารถทนความเจ็บปวดนั้น แล้วก็แม้แต่ "น้ำนมหยดแรก" ก็ตาม ในการที่จะมีชีวิตต่อไป มาจากใคร? เพราะฉะนั้น ก็จะเห็นได้ว่า คุณความดี ก็เป็นคุณความดี แต่ถ้าพ่อแม่ไม่ดี ความตรง ก็คือว่า ความดีส่วนหนึ่ง คือ การที่เป็นพ่อเป็นแม่ ส่วนความไม่ดี เป็นของแต่ละบุคคล ใครจะไปเปลี่ยนแปลงบุคคลนั้น ให้เป็นอย่างอื่นไม่ได้...

...แต่เราจะระลึกถึง ความดี ที่คนอื่นทำให้ต่อเรา นั้นชื่อว่า เป็นผู้รู้คุณ คือ ใครที่มีคุณดี และทำความดีนั้นกับเรา เราก็ รู้คุณ คือ ความดีที่เขาได้กระทำต่อ เพราะฉะนั้น การกระทำตอบแทนคุณไม่ใช่ให้ประพาศชั่ว การตอบแทนคุณโดยประพาศชั่ว ไม่ใช่การตอบแทนคุณ ต้องเข้าใจให้ถูกต้อง ด้วยความดี คือ คุณ จะตอบแทนคุณ ก็คือ ทำความดีตอบ ไม่ใช่ไปทำความชั่วตอบ...

...อย่างที่เราบอกว่า รู้คุณ แล้วก็ แทนคุณ รู้คุณ คือ
รู้ความดี ถ้าเราเข้าใจผิดว่า ไม่ดี ไม่ตรง ใช่ไหม? มีใคร
บ้าง? ที่รู้จัก คุณความดี แล้วจะไม่ทำดี? คนที่ทำความไม่
ดี คือ คนที่ไม่รู้จักคุณความดี ไม่เห็นว่า ความดี มีคุณ ไม่
เห็นว่า ความดี มีประโยชน์ จึง กระทำชั่ว แต่ถ้าเป็นผู้ที่
รู้คุณจริงๆ ว่า คุณ คือ ความดี นำสิ่งที่ดีมาให้ ไม่สามารถ
ที่จะไปเปลี่ยนความดี ให้เป็นความชั่วได้ ถ้ารู้คุณจริงๆ
ตอบแทนคุณ คือ ทำความดี แต่ถ้า ทำความชั่ว ไม่ใช่ตอบ
แทนคุณ...

สมจิตตวรรคที่ ๔

สูตรที่ ๑

ว่าด้วยภูมิของอัสตบุรุษและสัสตบุรุษ

[๒๗๗] ๓๑. ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงภูมิอัสตบุรุษ และ สัสตบุรุษ แก่เธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว ภิกษุทั้งหลายนั้น ทูลรับพระดำรัส พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ภูมิอัสตบุรุษเป็นไฉน อัสตบุรุษ ย่อมเป็นคน ออกตัญญู ออกตเวทีก็คือความเป็นคน ออกตัญญูออกตเวทีกี่นี้ อัสตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความเป็นคนออกตัญญูออกตเวทีกี่นี้เป็นภูมิอัสตบุรุษทั้งสิ้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ส่วนสัสตบุรุษ ย่อมเป็นคนกตัญญูกตเวทีก็คือความเป็นคนกตัญญูกตเวทีกี่นี้ สัสตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความเป็นคนกตัญญูกตเวทีกี่นี้ทั้งหมดนี้ เป็นภูมิอัสตบุรุษ.

จบสูตรที่ ๑

พระสุตตันตปิฎก เอกนิบาต-ทุกนิบาต เล่ม ๑ ภาค ๒ หน้าที่ ๓๕๖

กราบทำนุชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลทุกประการ ของสมาชิกชมรมพุทธศาสตร์ วังปญฺญาไททุกท่าน
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านครับ

